

Nr. 271 din 24 iunie 2026

ADRESARE PUBLICĂ

**REFORMA TERITORIALĂ TREBUIE URGENT READUSĂ PE CALEA LEGALITĂȚII ȘI
A STATULUI DE DREPT!**

Stimată Doamnă Maia Sandu, Președinta Republicii Moldova,

**Stimate Domnule Igor Grosu, Președintele Parlamentului, și Stimați Doamnelor și
Domnilor Deputați ai Parlamentului Republicii Moldova,**

Stimate Domnule Vasile Tofan, Prim-ministru,

Stimate Domnule Alexandru Machidon, Procuror General al Republicii Moldova,

Stimate Domnule Alexandru Musteață, Director al Serviciului de Informații și Securitate,

Reforma administrativ-teritorială se întemeiază pe un concept neaprobat prin nicio normă juridică, impus totuși ca bază de implementare. Data de 31 iulie și presiunea fără precedent exercitată de Cancelaria de Stat și de unii deputați asupra primarilor și aleșilor locali, pentru o amalgamare pretins „voluntară”, constituie o ilegalitate majoră și un abuz grav, care lovește în autonomia locală și în statul de drept — și reprezintă unul dintre cele mai mari riscuri pentru parcursul european al Republicii Moldova.

Imediat după ședința Parlamentului din 21 iulie privind investirea noului Guvern, s-a constatat că, întrebați despre temeiul legal al datei de 31 iulie, reprezentanții Cancelariei de Stat au invocat doar un proiect de document neadoptat, lipsit de orice forță juridică.

Aceasta confirmă direct ceea ce CALM susține de la început: întregul proces al reformei APL se desfășoară, în prezent, în afara legii.

Mai mult, organizarea administrației publice locale este, conform art. 72 alin. (3) lit. f) din Constituție, un domeniu rezervat exclusiv Parlamentului, prin lege organică — nu Guvernului și nu Cancelariei de Stat.

În plus, dacă în mesajele publice și în adresările către primari reprezentanții Cancelariei de Stat și alți factori implicați insistau cu fermitate și fără drept de apel asupra datei de 31 iulie ca termen-limită pentru amalgamarea „voluntară”, acum se începe a recunoaște că această dată nu mai este obligatorie și că ea, de fapt, provine dintr-un proiect de document neadoptat și fără putere juridică.

Aceasta înseamnă, de fapt, că reprezentanții Cancelariei de Stat (dar și alții — deputați, experți, coordonatori etc.) au acționat și continuă să acționeze ilegal, manipulând cu această dată și exercitând presiuni nelegitime asupra APL, determinând autoritățile locale să adopte decizii în grabă, fără parcurgerea tuturor procedurilor, fără o discuție serioasă cu cetățenii, fără asigurarea garanțiilor juridice și cu riscuri majore pentru viitorul comunităților.

Ne referim, în special, la următoarele fapte și la calificarea lor juridică probabilă:

Data de 31 iulie 2026, invocată drept termen-limită pentru amalgamarea „voluntară”, nu are acoperire legală. Nu este adoptată și nu este prevăzută în niciun act normativ în vigoare — am menționat acest lucru în repetate rânduri, iar astăzi am primit confirmarea chiar din partea celor care o promovează: singurul „temei” invocat este un proiect de concept neadoptat oficial, fără nicio putere juridică.

Mai mult, Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală este explicită la art. 6 alin. (3): între autoritățile centrale și cele locale nu există raporturi de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege. Cancelaria de Stat, un minister sau orice altă autoritate centrală nu are, așadar, nicio bază legală să „dea indicații” sau să impună termene primăriilor și consiliilor locale.

Orice instrucțiune, circulară sau dată comunicată drept obligatorie, în absența unei legi care să prevadă expres această competență, este lipsită de temei legal și constituie, prin ea însăși, o încălcare a autonomiei locale garantate de Constituție și de Carta Europeană a Autonomiei Locale.

Este important, de asemenea, să stabilim cine răspunde, pentru ce anume și pentru cât timp. Iată, pe scurt, cum se aplică fiecare articol de lege la faptele descrise mai sus:

1. Art. 327 Cod penal — Abuz de putere sau abuz de serviciu. Impunerea repetată a unui termen fără acoperire legală, cu efectul direct de a presa consiliile locale să adopte decizii ireversibile de amalgamare, întrunește exact acest tipar: folosirea funcției nu pentru a aplica legea, ci pentru a o suplini cu voința administrativă a momentului.

2. Art. 328 Cod penal — Exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu. Vizează acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor conferite prin lege unei persoane publice. Nu există aici nicio zonă gri de interpretare: invocarea unui proiect de concept neadoptat oficial ca temei pentru o dată-limită obligatorie este chiar recunoașterea, din partea celor care o fac, că acționează în afara oricărui mandat legal.

3. Art. 329 Cod penal — Neglijența în serviciu. Vizează neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu din neglijență, cu efect de daune considerabile. Comunicarea, către zeci de autorități locale, a unei informații despre existența unui termen legal care pur și simplu nu există — fără nicio verificare prealabilă a temeiului juridic invocat — întrunește, cel puțin la acest nivel, elementele faptei.

4. Art. 332 Cod penal — Falsul în acte publice. Se sancționează înscrierea, într-un document oficial emis de o persoană publică, a unor date vădit neconforme cu realitatea. Orice circulară, notă sau instrucțiune care prezintă data de 31 iulie drept termen legal obligatoriu conține o asemenea afirmație — pentru simplul motiv că nicio lege sau hotărâre de Guvern nu o prevede.

5. Art. 339 Cod penal — Uzurparea puterii de stat. Cea mai gravă dintre toate. Elementul central al faptei este însușirea, fără drept, a unei competențe sau prerogative care aparține exclusiv unei alte autorități legitime. Orice funcționar sau demnitar care stabilește, pe cale administrativă, un termen obligatoriu pentru un proces reglementat de acest domeniu își arogă, de fapt, o competență legislativă care nu îi aparține — exact fapta pe care art. 2 din Constituție o numește cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Ne referim și la funcționarii sau la alte persoane implicate în proces, care execută ordinele ilegale ale conducătorilor lor de la centru. Nimeni nu scapă ascunzându-se în spatele altcuiva. Legea penală tratează participația ca pe un lanț de răspunderi, nu ca pe o diluare a acesteia: art. 42 Cod penal stabilește că autorul, organizatorul, instigatorul și complicele răspund fiecare pentru rolul jucat în comiterea faptei, iar art. 83 nu lasă loc de interpretare — pentru toți aceștia, pedeapsa este identică cu cea a autorului.

Nici scuza „am primit ordin” nu ține. Art. 401 Cod penal este categoric: un funcționar este exonerat de răspundere doar dacă ordinul primit nu era vădit ilegal. Aici însă, chiar cei care impun termenul recunosc, întrebați direct, că singurul lui „temei” este un document neadoptat oficial — ceea ce înseamnă că pragul de „vădit ilegal” este depășit fără echivoc. Cine execută, în aceste condiții, un asemenea ordin, poartă aceeași răspundere penală ca cel care l-a dat. Cine refuză să îl execute, dimpotrivă, este la adăpost de orice răspundere.

În concluzie, ne adresăm tuturor conducătorilor instituțiilor relevante ale statului:

Doamnă Președintă a Republicii Moldova,

Ca garantă a Constituției și cel mai important promotor al integrării în Uniunea Europeană, vă solicităm să vă exercitați rolul de arbitru instituțional și să interveniți pentru restabilirea legalității în acest proces, corectarea cursului reformei și reducerea tensiunilor din societate legate de această reformă — tensiuni care pot avea urmări imprevizibile pentru viitorul european al țării.

Domnule Președinte al Parlamentului și Doamnelor și Domnilor Deputați,

Constituția vă conferă rolul exclusiv de a legifera în acest domeniu. Dacă se dorește un calendar diferit pentru reformă, singura cale legitimă este adoptarea lui prin lege organică, dezbătută și votată de Parlament.

Domnule Prim-ministru,

De la bun început, am dori să aveți o imagine corectă asupra modului în care este realizată reforma și să luați deciziile necesare privind corectarea cursului ei. La întrevvedere pe care am avut-o, ați spus că prioritatea trebuie să fie integrarea europeană a Republicii Moldova. Vă cerem, chiar din prima zi de mandat, să reevaluați cursul reformei teritoriale și resursele financiare disponibile, să opriți aceste practici ilegale și să redeschideți un dialog autentic cu autoritățile publice locale. Aveți toată deschiderea din partea CALM/APL și suntem siguri că pot fi identificate soluții care să asigure avansarea reformei, dar fără a dezbină și a tensiona societatea.

Domnule Procuror General,

Faptele descrise mai sus întrunesc, la o primă evaluare, elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 327, 328, 329, 332 și 339 din Codul penal. Vă solicităm, în temeiul legii, să examinați aceste fapte și să dispuneți verificările necesare privind acțiunile persoanelor cu funcții de răspundere, ale funcționarilor de stat și ale altor persoane implicate.

Domnule Director al SIS,

Vă solicităm o evaluare, în limitele mandatului dumneavoastră legal, a riscurilor pe care aceste practici le reprezintă pentru ordinea constituțională și democrația locală, inclusiv a dimensiunii de uzurpare a puterii pe care o îmbracă aceste practici.

Prin urmare, reforma administrativ-teritorială nu poate fi construită pe presiuni ilegale, pe termene inventate și pe documente fără valoare juridică. Viitorul european al Republicii Moldova presupune respectarea Constituției, a legilor și a principiilor statului de drept. CALM reafirmă că va utiliza toate mijloacele legale pentru a apăra autonomia locală și dreptul comunităților de a decide în mod liber și responsabil asupra propriului viitor. Este momentul ca instituțiile statului să intervină pentru restabilirea legalității, pentru a reda încrederea cetățenilor și pentru a demonstra că parcursul european al țării se sprijină pe respectarea legii, nu pe abuzuri și improvizatii.

Cu deosebită considerație,

Tatiana BADAN

Președinta CALM

Viorel FURDUI

Director Executiv CALM

